

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.43>

УДК 339.13

Г. В. Тельнова,

д. е. н., доцент, професор кафедри економічної теорії та конкурентних ринків, Державний торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5724-7229>

Т. В. Решетняк,

викладач, Державний університет «Київський авіаційний інститут»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9025-3877>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ АНАЛІТИКИ ГАЛУЗЕВИХ РИНКІВ

H. Telnova,

*Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of
Economic Theory and Competitive Markets,*

State University of Trade and Economics

T. Reshetnyak,

Senior Lecturer, Department of Economics,

State University "Kyiv Aviation Institute"

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF MODERN INDUSTRY MARKET ANALYTICS

Статтю присвячено обґрунтуванню теоретико-методологічних основ аналітики галузевих ринків як цілісної міждисциплінарної науково-прикладної системи в умовах цифрової трансформації економіки. Дослідження ґрунтується на інтегративному підході, що поєднує положення економічної теорії, інституційної економіки та концепцій data-driven економіки. Використано методи теоретичного узагальнення й систематизації, історико-логічний та системний підходи і концептуальне моделювання. Розкрито еволюцію трактування галузевого ринку як об'єкта аналітики - від класичних моделей конкуренції до сучасних цифрових екосистем, платформ і data-driven ринків. Обґрунтовано трансформацію аналітики з інструмента опису ринкових процесів у стратегічний ресурс економічного управління та регулювання. Сформовано концептуальну модель аналітики галузевих ринків, що інтегрує дані, методи аналізу, аналітичну інтерпретацію, управлінські рішення та регуляторну політику. Визначено роль програмних середовищ Stata і R як структурних елементів сучасної методології ринкової аналітики. Запропоновано розгляд аналітики галузевих ринків як самостійної науково-прикладної парадигми, що поєднує економічну теорію, економетрику, інтелектуальний аналіз даних і мережеві підходи. Удосконалено концептуальне трактування галузевого ринку як динамічної соціально-економічної екосистеми, в якій ключову роль відіграють дані, алгоритми та мережеві ефекти. Отримані результати можуть бути використані в діяльності економістів-аналітиків, органів державного управління та регуляторних інституцій для формування антимонопольної, промислової та інноваційної політики, а також у навчальному процесі під час підготовки фахівців з економічної аналітики та ринкових досліджень.

The growth of data volumes, the spread of platform business models, the development of artificial intelligence and algorithmic management lead to the formation of new types of markets in which the key resources are not only capital and labor, but also information and analytical capabilities. In such conditions, industry

market analytics goes beyond the boundaries of a purely applied toolkit and acquires the features of an independent scientific paradigm that determines the logic of making managerial and regulatory decisions. The article is devoted to the substantiation of the theoretical and methodological foundations of industry market analytics as a holistic interdisciplinary scientific and applied system in the context of digital transformation of the economy. The research is based on an integrative approach that combines the provisions of economic theory and concepts of data-driven economics. The methods of theoretical generalization and systematization, historical-logical and systemic approaches, institutional analysis and conceptual modeling are used. The evolution of the interpretation of the industry market as an object of analytics from classical models of competition to modern digital ecosystems, platforms and data-driven markets is revealed. The transformation of analytics from a tool for describing market processes into a strategic resource for economic management and regulation is substantiated. A conceptual model of industry market analytics is formed that integrates data, analysis methods, analytical interpretation, management decisions and regulatory policy. The role of the Stata and R software environments as structural elements of the modern methodology of market analytics is determined. It is proposed to consider industry market analytics as an independent scientific and applied paradigm that combines economic theory, econometrics, data mining and network approaches. The conceptual interpretation of the industry market as a dynamic socio-economic ecosystem in which data, algorithms and network effects play a key role is improved. The results obtained can be used in the activities of economists-analysts, government agencies and regulatory institutions to form antitrust, industrial and innovation policies, as well as in the educational process during the training of specialists in economic analytics and market research.

Ключові слова: *аналітика, галузевий ринок, data-driven економіка, цифрові платформи, антимонопольна політика.*

Keywords: *analytics, industry market, data-driven economy, digital platforms, antitrust policy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах цифрової трансформації економіки аналітика галузевих ринків набуває принципово нового змісту та значення. Якщо раніше аналіз ринку зводився переважно до статистичного узагальнення показників попиту, пропозиції та цінової динаміки, то сьогодні він перетворюється на комплексну міждисциплінарну діяльність, що поєднує економічну теорію, інституційний аналіз, методи економетрики, інтелектуальний аналіз даних та цифрові технології.

Зростання обсягів даних, поширення платформних бізнес-моделей, розвиток штучного інтелекту та алгоритмічного управління зумовлюють формування нових типів ринків, у яких ключовим ресурсом стають не лише капітал і праця, а й інформація та аналітичні спроможності. У таких умовах аналітика галузевих ринків виходить за межі суто прикладного інструментарію та набуває рис самостійної наукової парадигми, що визначає логіку ухвалення управлінських і регуляторних рішень.

Актуальність дослідження теоретико-методологічних засад аналітики галузевих ринків зумовлена кількома ключовими обставинами: трансформацією економічних систем у бік економіки даних та цифрових екосистем; ускладненням конкурентного середовища, появою нових форм ринкової влади та асиметрії інформації; зростанням ролі аналітики у формуванні антимонопольної, промислової та інноваційної політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика аналізу галузевих ринків має тривалу історію в економічній науці та бере свій початок у працях класиків теорії ринку і конкуренції. У роботах А. Сміта [1] та Д. Рікардо [2] були закладені основи розуміння ринку як механізму координації економічної діяльності через ціновий сигнал. Подальший розвиток теорії конкуренції у працях А. Маршалла [3] та Й. Шумпетера [4]

змістив акцент з рівноважних моделей на динамічні процеси інновацій та структурних змін у галузях.

Суттєвий внесок у формування аналітичних підходів до дослідження галузевих ринків зробили представники індустріальної організації, зокрема *E. Mason* [5] та *J. Bain* [6], які запропонували парадигму «структура – поведінка – результат» (*SCP*). Вона стала методологічною основою для аналізу конкурентного середовища, концентрації ринку та ефективності функціонування галузей.

Подальший розвиток теорії галузевих ринків пов'язаний з працями *M. Porter* [7], який обґрунтував модель п'яти сил конкуренції та підкреслив стратегічний характер аналізу ринкового середовища. У межах інституційної економіки (*D. North* [8], *O. Williamson* [9]) увага була зосереджена на ролі правил, норм і контрактних відносин у формуванні ринкової структури, що розширило методологічні межі традиційної аналітики.

У сучасних дослідженнях дедалі більшого значення набуває цифровий вимір аналізу ринків. Праці *E. Brynjolfsson*, *A. McAfee* [10], *M. Van Alstyne*, *G. Parker*, *S. Choudary* [11] присвячені дослідженню платформної економіки, мережових ефектів та нових форм ринкової влади. Вони доводять, що класичні підходи до аналізу конкуренції та концентрації виявляються недостатніми в умовах сучасної *data-driven* економіки.

Окремий напрям формують дослідження з економічної аналітики та *data science* [12-16], у яких обґрунтовується трансформація аналітики з інструмента підтримки рішень у стратегічний ресурс розвитку організацій і галузей.

Аналіз літератури засвідчує, що більшість праць розглядає або економічну теорію ринків, або інструментарій аналізу даних, проте бракує цілісних досліджень, у яких аналітика галузевих ринків осмислювалася б як інтегрована система знань, що поєднує теоретичні, методологічні та прикладні компоненти. Це зумовлює необхідність формування узагальненої

теоретико-методологічної платформи для подальших досліджень і практичних розробок.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних основ аналітики галузевих ринків як цілісної науково-прикладної системи, що поєднує економічні, інституційні та цифрові підходи до аналізу ринкових процесів.

Для досягнення поставленої мети у статті послідовно вирішуються такі завдання:

- проаналізувати еволюцію аналітичних підходів у дослідженні ринків;
- осучаснити науковий підхід до трактування галузевого ринку як об'єкта аналітики;
- визначити ключові методологічні засади сучасної аналітики галузевих ринків;
- сформувати концептуальну модель аналітики як інструменту управління та регулювання.

Методологічну основу статті становить інтегративний підхід, який поєднує положення економічної теорії, інституційного аналізу та концепцій цифрової економіки. У процесі дослідження застосовано такі методи: методи теоретичного узагальнення та систематизації (для формування понятійного апарату та визначення сутності аналітики галузевих ринків); історико-логічний метод (для аналізу еволюції підходів до дослідження ринків і ролі аналітики у цьому процесі); системний підхід (для розгляду галузевого ринку як складної соціально-економічної системи, що функціонує в межах інституційного та технологічного середовища); метод концептуального моделювання (для побудови узагальненої моделі аналітики галузевого ринку).

Виклад основного матеріалу дослідження. З огляду на праці вчених, галузевий ринок, як об'єкт аналітики, еволюціонував від його класичного розуміння як сукупності продавців і покупців певного товару до сучасної

інтерпретації, що охоплює цифрові платформи, ринки, керовані даними (*data-driven* ринки) та маркетплейси.

У межах класичної економічної теорії галузевий ринок аналізувався переважно крізь призму механізмів ціноутворення, структури конкуренції та ефективності розподілу ресурсів. Відповідно аналітика зосереджувалася на оцінці часток ринку, рівня концентрації, бар'єрів входу та стратегічної поведінки фірм.

Однак у XXI столітті цифровізація економіки зумовила зміну самої природи галузевих ринків. Поступово формується нова парадигма, у межах якої ринок розглядається як екосистема взаємодії економічних агентів, даних та алгоритмів. У таких умовах дані перетворюються на ключовий виробничий ресурс, алгоритми стають основним інструментом конкурентної боротьби, а мережеві ефекти - джерелом нових форм ринкової влади. Особливу роль у цій трансформації відіграють цифрові платформи та маркетплейси, які характеризуються двосторонніми й багатосторонніми мережевими ефектами, високою залежністю від алгоритмів рекомендацій і ціноутворення та тенденцією до концентрації. Методологічна еволюція аналітики галузевих ринків наведена на рис. 1.

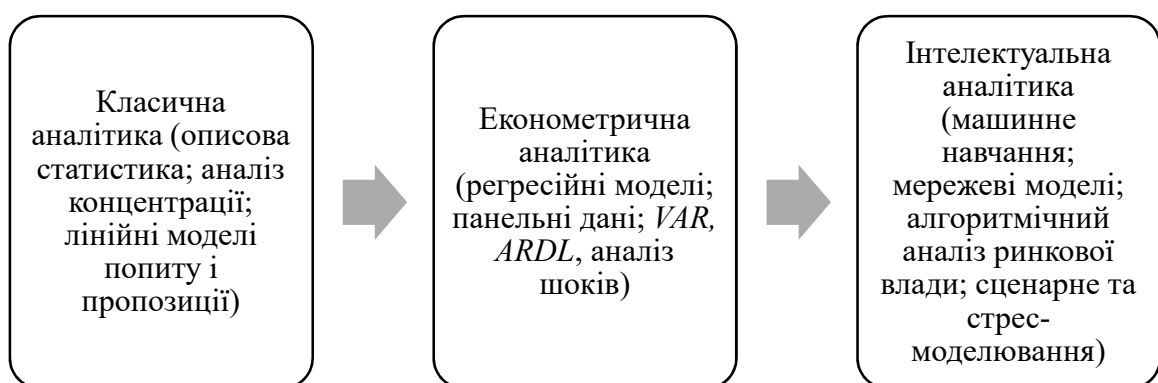

Рис. 1. Методологічна еволюція аналітики галузевих ринків

Джерело: розроблено автором

Сучасний галузевий ринок постає як складна соціально-економічна система, у якій поєднуються економічні, інформаційні та технологічні

процеси, що потребує застосування інтегрованих аналітичних підходів: економетричних методів, інструментів машинного навчання, мережевого та просторового аналізу, інституційного та поведінкового підходів (рис. 2), тобто сучасної аналітики. У результаті формується міждисциплінарний напрям, що поєднує економічну теорію, науку про дані (*data science*), поведінкові науки та інституційний аналіз. Саме така інтеграція дозволяє розглядати галузевий ринок не лише як механізм обміну, а як динамічну цифрову екосистему, у якій формуються нові джерела ринкової влади, конкурентні переваги та ризики.

Рис. 2. Трансформація розуміння галузевого ринку як об'єкту аналітики

Джерело: розроблено автором

У сучасному науковому дискурсі аналітика трактується як систематизований процес збору, обробки, інтерпретації та використання даних з метою підтримки управлінських рішень, прогнозування та

формування стратегій розвитку. На відміну від традиційного аналізу, зорієнтованого на опис фактів, сучасна аналітика фокусується на: виявленні причинно-наслідкових зв'язків, прогнозуванні майбутніх процесів, моделюванні альтернативних сценаріїв, підтримці прийняття рішень у режимі реального часу.

Відповідно, аналітику галузевих ринків можна трактувати як систематизовану діяльність з отримання, обробки та інтерпретації даних про функціонування галузі з метою обґрунтування управлінських і регуляторних рішень. Запропоновано розглядати аналітику галузевого ринку у трьох взаємопов'язаних вимірах: когнітивному - формування знань про структуру та динаміку ринку; інструментальному - застосування методів аналізу даних, економетрики, моделювання ринкових процесів; регуляторному - використання аналітичних результатів у політиці конкуренції, промисловій та інноваційній політиці.

Звідси можна сформулювати основну мету ринкової аналітики на галузевих ринках - забезпечення ефективного функціонування та сталого розвитку галузей шляхом перетворення даних про ринкові процеси на знання, прогнози та рекомендації для бізнесу і державної політики.

Отже, аналітика галузевих ринків забезпечує систематичне дослідження структури ринку, рівня конкуренції, ефективності функціонування галузей та дозволяє прогнозувати розвиток ринкових процесів, оцінювати сценарії й альтернативи ринкової поведінки на основі дотримання принципів:

Методологія аналітики галузевих ринків ґрунтується на поєднанні кількох принципів:

системності, за яким галузевий ринок розглядається як система взаємопов'язаних елементів, фірм, споживачів, регуляторів, платформ, інформаційних потоків;

багаторівневості, оскільки аналітика здійснюється одночасно на мікрорівні (фірми, споживачі), мезорівні (галузі, сегменти), макрорівні (інституційне та регуляторне середовище);

динамізму, за яким ринок аналізується не лише у статиці, а як процес структурних зрушень, технологічних шоків, поведінкових змін, циклів;

міждисциплінарності, як якому інтегруються економіка, статистика, наука про дані (*data science*), мережева теорія та право.

В цілому аналітика має на меті реалізувати ланцюг: «Дані → Діагностика → Пояснення → Прогноз → Рішення → Регулювання». Тому повний цикл роботи з ринковими даними та їх трансформація у науково обґрунтовані управлінські та регуляторні рішення в умовах цифрової економіки реалізується як багатоступеневий процес та включає описово-діагностичний, пояснювальний-каузальний, прогнозний, стратегічно-прескриптивний та інтелектуально-мережевий етапи. Кожен з них має власну мету, функціональні завдання та набір методів аналізу (табл.1).

Одними з базових платформ аналітики галузевих ринків є програмні середовища *Stata* та *R*, що у своїй сукупності формують універсальну інструментально-методичну базу аналітики галузевих ринків для мікро-, мезо- та макрорівневого аналізу.

Зокрема, *Stata* розглядається як ядро економетричного та структурного аналізу ринків, орієнтоване на формалізацію економічних залежностей і кількісну оцінку ринкових ефектів, а *R* є платформою розширеної аналітики, орієнтованою на гнучке моделювання складних, нелінійних і мережевих процесів у галузевих ринках.

Таблиця 1. Етапи аналітики галузевих ринків

Етап	Мета	Функціональні завдання	Основні напрями	Методи аналізу
Етап 1. Описово-діагностичний	Сформулювати базове уявлення про стан галузевого ринку та виявити ключові структурні характеристики	ідентифікація меж галузевого ринку; оцінка обсягів виробництва, попиту, цін; аналіз структури учасників ринку; первинна діагностика концентрації та конкуренції	структурний аналіз галузі; аналіз ринкової частки та бар'єрів входу; опис динаміки ключових показників	описова статистика; показники концентрації (CR4, HHІ); індекси ринкової структури; візуалізація даних; просторове картографування ринку
Етап 2. Пояснювально-каузальний	Виявити причинно-наслідкові зв'язки, що визначають поведінку ринку	аналіз факторів формування попиту і пропозиції; оцінка впливу цінових і нецінових чинників; вивчення конкурентної поведінки фірм; оцінка ефектів регуляторних і технологічних змін	економетричний аналіз попиту і пропозиції; аналіз стратегічної взаємодії; оцінка ефективності галузевої структури	регресійні та панельні моделі; моделі Курно, Бертрана, теоретико-ігрові моделі; <i>DEA</i> -аналіз ефективності; інструментальні змінні; структурні моделі ринку
Етап 3. Прогнозний	Передбачити майбутній розвиток галузевого ринку та ключові ризики	прогнозування попиту, цін, обсягів виробництва; оцінка впливу макроекономічних і технологічних шоків; виявлення потенційних криз і точок зростання	часовий аналіз динаміки галузі; оцінка циклічності та трендів; прогнозування дифузії інновацій	<i>ARIMA</i> , <i>VAR</i> , <i>VECM</i> , <i>ARDL</i> ; моделі Басса; машинне навчання (<i>Random Forest</i> , <i>XGBoost</i>); нейронні мережі; сценарне прогнозування
Етап 4. Стратегічно-прескриптивний	Сформулювати практичні рекомендації для управління та регулювання ринку	розробка стратегій підприємств; обґрунтування галузевої та конкурентної політики; оцінка альтернативних сценаріїв розвитку	стратегічна аналітика; аналіз політичних та регуляторних впливів; оптимізація управлінських рішень.	симуляційне моделювання; агентне моделювання; оптимізаційні моделі; аналіз витрат і вигід; модель еволюції політики
Етап 5. Інтелектуально-мережева та етична аналітика	Забезпечити стійкість і відповідальність функціонування ринку в умовах цифровізації	аналіз алгоритмічної конкуренції; виявлення прихованої ринкової влади; контроль етичних і правових ризиків; забезпечення прозорості аналітичних рішень	мережевий аналіз ринку; аналітика платформ; етична та регуляторна аналітика	мережеві метрики (методи центральності); виявлення аномалій; інтерпретований ШІ; комплаєнс-аналітика

Джерело: розроблено автором

У межах аналітики галузевих ринків середовище *Stata* та *R* забезпечують реалізацію таких ключових напрямів:

мікроекономічне моделювання попиту та пропозиції (лінійні та нелінійні функції попиту; оцінювання еластичностей; аналіз споживчих переваг);

моделі конкуренції та ринкової поведінки (моделі Курно та Бертрана; аналіз цінової стратегії фірм; оцінювання рівноважних результатів конкуренції; моделювання конкурентних стратегій; симуляція ринкових рівноваг);

динамічний та панельний аналіз (динамічні панельні моделі (*GMM*); оцінювання ефектів політики та шоків; аналіз стійкості галузевих трендів);

аналітика структури ринку та ефективності (показники концентрації; *DEA*-аналіз ефективності підприємств і галузей; оцінювання ринкової влади);

макроекономічний аналіз галузевих ринків (аналіз шоків і імпульсних реакцій; моделі волатильності; моделі дифузії інновацій; *ARIMA* та *ARDL*, моделювання коротко- та довгострокових зв'язків у дослідженні ринкових рівноваг);

прогнозування та машинне навчання (регресійні, ансамблеві та нейромережеві моделі; сценарне прогнозування розвитку галузей);

просторовий аналіз (моделювання просторових залежностей цін і попиту; виявлення регіональних кластерів домінування);

мережевий аналіз галузевого ринку (побудова графів ринкових відносин; аналіз картелів, стратегічних альянсів, платформних екосистем).

Таким чином, *Stata* формує кількісну основу аналітики галузевих ринків, забезпечуючи точність, відтворюваність і регуляторну валідність результатів, а *R* - аналітичну гнучкість і методичну інноваційність, що дозволяє адаптувати дослідження до умов *data-driven* економіки.

На цій основі сформовано концептуальну модель аналітики галузевих ринків, що включає шість взаємопов'язаних блоків:

теорія задає рамку інтерпретації (класична та неокласична теорія ринку, теорії галузевих ринків, індустріальної організації, інституціональної та поведінкової економіки, теорія платформ і мережевої економіки);

методологія обумовлює логіку дослідження за етапами та керівними принципами;

інформаційне забезпечення - дані - офіційна статистика, адміністративні бази, корпоративні дані, *Big Data*, цифрові сліди споживачів;

інструментально-методична база включає методи (класичні економічні методи, економетрика, інтелектуальний аналіз даних, машинне навчання), програмні середовища та аналітику (інтерпретація результатів, формування сценаріїв розвитку, оцінка ризиків і можливостей);

блок результатів: управлінські рішення (стратегії підприємств, галузеві програми, інвестиційна політика) та регуляторна політика (антимонопольний контроль, політика розвитку конкуренції, цифрове регулювання).

Узагальнену концептуальну модель аналітики галузевих ринків наведено на рис. 3.

У концептуальній моделі аналітики галузевих ринків суб'єкти формують багаторівневу систему взаємодії, у межах якої держава, бізнес, наукові установи, цифрові платформи, консалтингові структури та громадянське суспільство виконують взаємодоповнювальні функції.

Така багатосуб'єктна архітектура забезпечує перехід від фрагментарного аналізу ринкових процесів до комплексної аналітичної екосистеми, здатної підтримувати ефективне регулювання, стратегічне управління та сталий розвиток галузевих ринків в умовах data-driven економіки.

Таким чином, аналітика галузевих ринків як динамічних, ієрархічних та мережево організованих екосистем виступає не просто інструментом дослідження, а інтелектуальною структуроутворюючою основою управління в умовах цифрової трансформації економіки.

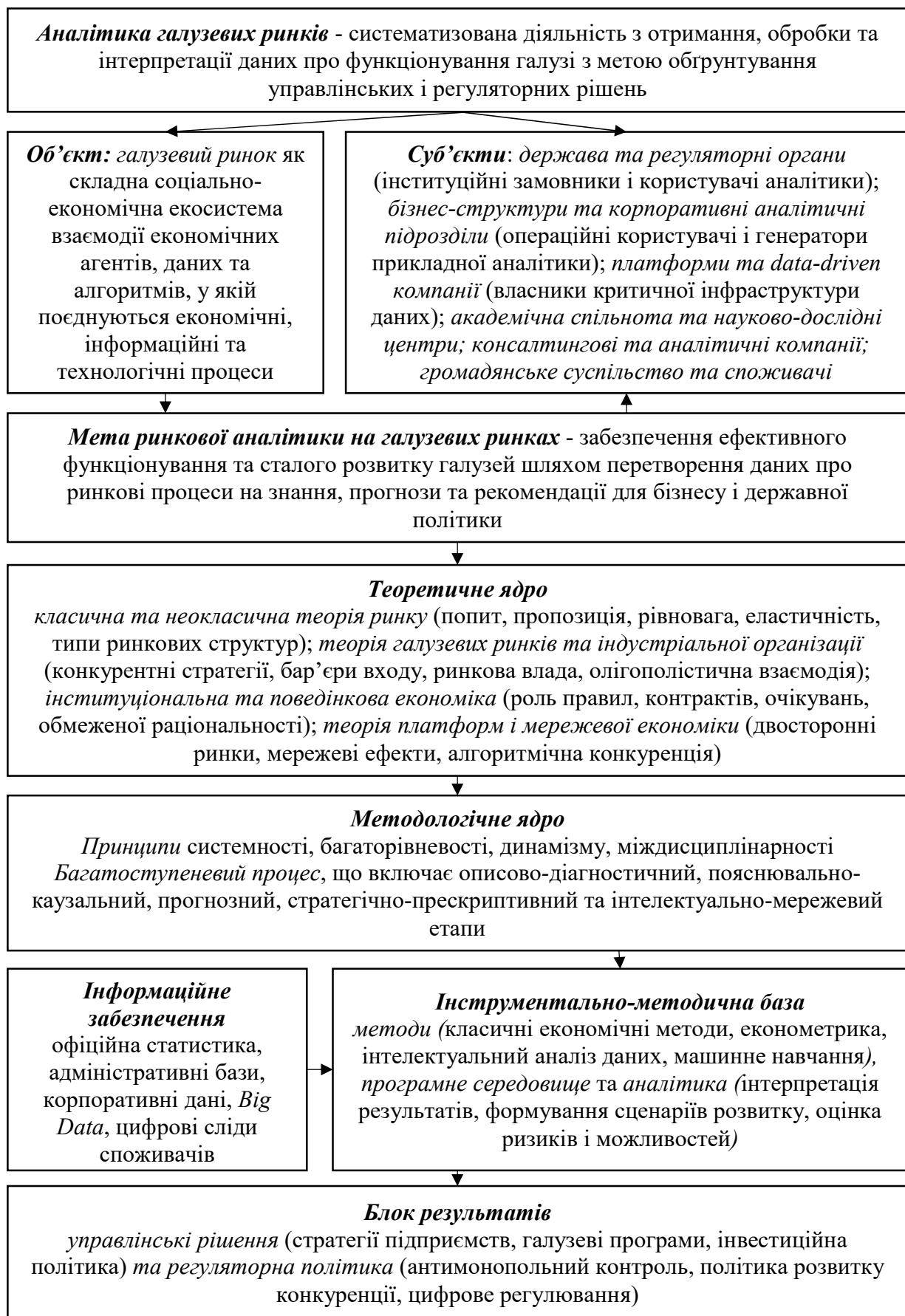

Рис. 3. Концептуальна модель аналітики галузевих ринків

Джерело: розроблено автором

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В результаті проведеного дослідження обґрунтовано, що аналітика галузевих ринків у сучасних умовах виходить за межі традиційного економічного аналізу та трансформується у комплексну міждисциплінарну систему знань і практик, яка поєднує економічну теорію, інституційний підхід і цифрові технології.

Встановлено, що еволюція підходів до аналізу ринків від класичних моделей конкуренції до сучасних концепцій data-driven економіки зумовлює необхідність перегляду методологічних засад аналітичної діяльності. Галузевий ринок доцільно розглядати не лише як сукупність виробників і споживачів, а як динамічну екосистему, в якій переплітаються економічні, інформаційні та інституційні процеси.

Запропонована концептуальна модель аналітики галузевих ринків дозволяє систематизувати процес перетворення даних на управлінські та регуляторні рішення, підкреслюючи стратегічну роль аналітики у формуванні конкурентного середовища та державної економічної політики.

Особливу увагу у дослідженні приділено формуванню інструментально-методичної основи аналітики галузевих ринків, у межах якої програмні середовища *Stata* та *R* розглядаються не як допоміжні технічні засоби, а як структурні елементи сучасної методології економічного аналізу. Їх інтеграція дозволяє поєднати строгість економетричних підходів із гнучкістю інтелектуального та мережевого аналізу, що є критично важливим в умовах цифрової трансформації ринків.

Запропонована інструментально-методична платформа створює передумови для переходу від фрагментарної аналітики до системного управління галузевими ринками на основі даних, а також формує підґрунтя для подальших досліджень напрямів аналітичної роботи економіста, методів інтелектуального аналізу та трансформації антимонопольної політики в умовах *data-driven* економіки.

Отримані результати створюють методологічну основу для подальших досліджень, зокрема для детального аналізу напрямів економічної аналітики на галузевих ринках, що стане предметом наступних публікацій.

Література

1. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів. К.: Наш формат, 2023. 722 с.
2. Ricardo D. On The Principles of Political Economy, and Taxation. Liberty Fund, Inc., 2004. 509 p.
3. Marshall A. Principles of Economics. Prometheus Books, 1997. 319 p.
4. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. К.: Києво-Могилянська академія, 2011. 244 p.
5. Mason E. Economic Concentration and the Monopoly Problem. Cambridge: Harvard University Press, 2013. 411 p.
6. Bain J. Barriers to New Competition. Cambridge: Harvard University Press, 1956. 339 p.
7. Porter M. Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. Simon and Schuster, 2008. 432 p.
8. North D. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. 159 p.
9. Williamson O. The Economic Institutions of Capitalism. New York: Free Press, 1998. 468 p.
10. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. New York: W.W. Norton & Company, 2016. 336 p.
11. Parker G., Van Alstyne M., Choudary S. Platform Revolution: How Networked Markets Are Transforming the Economy - and How to Make Them Work for You. New York: W.W. Norton & Company, 2017. 352 p.
12. Provost F., Fawcett T. Data Science for Business: What You Need to Know about Data Mining and Data-Analytic Thinking. O'Reilly Media, 2013. 413 p.

13. Mayer-Schönberger V., Cukier K. Big Data: A Revolution That Will Transform How We Live, Work, and Think. New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2013. 272 p.
14. Zander U., Lu L., Chimenti G. The platform economy and futures of market societies: Salient tensions in ecosystem evolution. *Journal of Business Research*. 2025. Vol. 189. P. 115037. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2024.115037>
15. Roitman J., Moon A., & Lin L. Digital platform economies: Value from data? *Platforms & Society*. 2025. Vol. 2. <https://doi.org/10.1177/29768624251358643>
16. Zhan Y., Kumar A., Hosany S., Xia Y., Schoenherr T. Market competition in the platform economy: new insights, integrative framework and research agenda. *Journal of Business Research*. 2025. Vol. 200. P. 115648 <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2025.115648>

References

1. Smith, A. (2023), *Doslidzhennia pro pryrodu i prychnyny bahatstva narodiv* [An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations], Nash format, Kyiv, Ukraine.
2. Ricardo, D. (2004), *On The Principles of Political Economy, and Taxation*, Liberty Fund, Inc., Carmel, USA.
3. Marshall, A. (1997), *Principles of Economics*, Prometheus Books, Amherst, USA.
4. Schumpeter, J. (2011), *Teoriia ekonomichnoho rozvytku* [Theory of Economic Development], Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, Ukraine.
5. Mason, E. (2013), *Economic Concentration and the Monopoly Problem*, Harvard University Press, Cambridge, USA.
6. Bain, J. (1956), *Barriers to New Competition*, Harvard University Press, Cambridge, USA.
7. Porter, M. (2008), *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*, Simon and Schuster, New York, USA

8. North, D. (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge University Press, Cambridge, USA.
9. Williamson, O. (1998), *The Economic Institutions of Capitalism*. Free Press, New York, USA.
10. Brynjolfsson, E. and McAfee, A. (2016), *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*, W.W. Norton & Company, New York, USA.
11. Parker, G. Van Alstyne, M. and Choudary, S. (2017), *Platform Revolution: How Networked Markets Are Transforming the Economy - and How to Make Them Work for You*, W.W. Norton & Company, New York, USA.
12. Provost, F. and Fawcett, T. (2013), *Data Science for Business: What You Need to Know about Data Mining and Data-Analytic Thinking*, O'Reilly Media.
13. Mayer-Schönberger, V. and Cukier, K. (2013), *Big Data: A Revolution That Will Transform How We Live, Work, and Think*, Houghton Mifflin Harcourt, New York, USA.
14. Zander, U. Lu, L. and Chimenti, G. (2025), "The platform economy and futures of market societies: Salient tensions in ecosystem evolution", *Journal of Business Research*, vol. 189, pp. 115037. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2024.115037>
15. Roitman, J. Moon, A. and Lin, L. (2025), "Digital platform economies: Value from data?", *Platforms & Society*, vol. 2. <https://doi.org/10.1177/29768624251358643>
16. Zhan, Y. Kumar, A. Hosany, S. Xia, Y. and Schoenherr, T. (2025), "Market competition in the platform economy: new insights, integrative framework and research agenda", *Journal of Business Research*, vol. 200, pp. 115648 <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2025.115648>

Отримано редакцією журналу / Received: 19.01.26

Прорецензовано / Revised: 28.01.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26